

بررسی تغییرات پوشش گیاهی تحت تاثیر بارندگی در مراتع شورروی اینچه

برون

مریم رضاشاطری¹، عادل سپهری²، سید علی حسینی (سید حبیب)³ جمشید خطیر نامنی⁴

1- دانشجوی کارشناسی ارشد مرتعداری دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان 2- عضو هیأت علمی و دانشیار گروه مرتعداری دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان 3- دانشجوی دکترای علوم مرتع دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان 4 - عضو هیأت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان گلستان

چکیده

مطالعه تغییرات پوشش گیاهی تحت شرایط چرا و عدم چرای دام، در برنامه ریزی های مدیریتی منابع طبیعی از اهمیت خاصی برخوردار است. اکثر مراتع ایران در مناطق خشک و نیمه خشک واقع شده اند. شرایط اقلیمی و مدیریت دو عامل تاثیر گذار بر تغییرات پوشش گیاهی در این نواحی هستند. سطح قابل توجهی از مراتع استان گلستان را مراتع شور و قلیائی تشکیل می دهند، با توجه به مشکل تولید علوفه کافی در چراگاه های طبیعی این منطقه، تفکیک عوامل تاثیر گذار بر تغییرات گیاهان، اعم از تاثیرات مدیریتی و اثرات اقلیمی کمک شایان توجهی به حل مشکلات موجود در مراتع خواهد نمود و این امر در مطالعه نقاط قرق شده امکان پذیر می گردد. پژوهش حاضر به منظور تعیین تاثیر بارندگی بر تغییرات پوشش گیاهی، در منطقه قرق اینچه برون انجام گرفته است. بدین منظور، عمل نمونه گیری از تاج پوشش انواع فرم های رویشی گیاهان چندساله، یکساله و کلاس های خوشخوراکی موجود، به مدت 9 سال متوالی (84-1376) در منطقه مذکور انجام شد. علاوه بر آن، وضعیت و گرایش مرتع نیز در همین مدت در داخل و خارج قرق تعیین شد و میزان تاثیر پذیری آنها از نوسانات بارندگی مورد مقایسه قرار گرفت. بررسی روند تغییرات پوشش تاجی بدست آمده با آمار بارندگی تهیه شده از ایستگاه هواشناسی و محاسبه ضریب همبستگی بین آنها؛ نشان داد که نوسانات بارندگی (بخصوص بارندگی زمستان- بهار) مهم ترین عامل تاثیر گذار بر پوشش گیاهی جوامع مذکور بوده است؛ بطوریکه کاهش بارندگی در فاصله سال های 78 تا 81 منجر به کاهش شدید در پوشش تاجی انواع فرم های رویشی شده است. خشکسالی به وقوع پیوسته در سال 80-79 نیز در حدی تاثیر گذار بوده است که افزایش بارندگی در سال های بعد از آن نتوانسته است موجب بهبود پوشش گیاهی گردد و میزان آن به کمتر از سال 80 تنزل پیدا کرده است. افزایش کل پوشش تاجی سال آخر نسبت به سال اول نیز تحت تاثیر تغییرات فرم های رویشی یکساله بخصوص گندمیان قرار داشته است که پوشش قابل توجهی در سال های نمونه برداری شده داشته اند. محاسبه ضریب همبستگی نشان داد که تغییرات سال به سال کل پوشش تاجی با بارندگی بیشتر دوره ها و ماهها معنی دار است. در بین فرم های رویشی پهن برگان علفی بیش از گونه های بوته ای و بوته ایها نیز بیش از گندمیان از نوسانات بارندگی تاثیر پذیرفته اند. در بین کلاس های خوشخوراکی نیز تغییرات پوشش تاجی گونه های کلاس سه با تغییرات بارندگی بیشتر ماهها و یا دوره های بارندگی، بخصوص جمع بارندگی زمستان + بهار معنی دار بود. مطالعه وضعیت و گرایش مرتع در طی سال های بررسی نیز بیانگر وجود ارتباط بین بارندگی با تغییرات وضعیت مرتع می باشد.

کلمات کلیدی: پوشش تاجی، بارندگی، قرق، مراتع شورروی اینچه برون.